СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 117. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця, 23-го травня 1941. No. 117. Jersey City, N. J., Friday, May 23, 1941 VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ПОСАДНИК ЛЯ ҐВАРДІЯ БУДЕ ЩЕРАЗ КАНДИДУВАТИ

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія виголосив минулої середи вечором через радіо коротку промову, в якій сказав, що назначення його директором бюра цивільної оборони не перешкодить йому сповняти далі свій уряд посадництва. Тому він буде щераз кандидувати на цей уряд. Впрочім, говорив він, це залежить від нюйорського населення, чи воно його захоче.

Спинюючись на праці новоствореного бюра цивільної оборони, посадник говорив, що та праця не лиш не йде всупереч праці міста Ню Йорку, а вповні доповняється з тою працею. Бо колиб прийшло до війни, а ворожі літаки почали налітати на Америку, то Ню Йорк став би найголовнішим пунктом, в який зверталисяб ворожі бомби. Ля Ґвардія, одначе, звертав увагу на те, що можливість ворожих нападів дуже маленька. 95 відсотків є, що таких бомбувань зовсім не буде. Лише 5 відсотків є, що бомбування може бути, але на тих пять відсотків ми всі мусимо якслід приготуватись, казав він.

ЗАМОВЛЕННЯ БОМБОВИКІВ У ФОРДА.

ВАШИНГТОН. — Директор бюра заряду продукції, Кнудсен, заявив, що уряд робить заходи в компанії Форда і в трьох інших летунських компаніях, щоб вони негайно приступили до виробу нових 500 тяжких бомбовиків місячно. Тяжкі бомбовики стають у цій війні найголовнішою зброєю, тому уряд хоче чимскорше підігнати їх продукцію. Кнудсен також заявив, що після всякої правдоподібности уряд збільшить свої теперішні замовлення літаків з 44,000 на 80,000 літаків ріжного роду. Уряд також виасигнував 300 міліонів долярів на збільшення продукції алюмінія і магнезія.

ВЕЛИКЕ РОБІТНИЧЕ ВІЧЕ.

НЮ ЙОРК. — Юнія транспортових робітників в Ню Йорку мала своє велике віче в Медисон Сквер Ґардені, на якім було присутних 20,000 людей. На тім вічу говорив голова К.П.О., Филип Морей, та казав, що посадник Ля Ґвардія мусить щераз добре передумати своє становище відносно транспортових робітників на нюйорських підземних залізницях. Ті робітники хочуть з кінцем червня ц. р. вийти на страйк, щоб добитись тих самих юнійних прав, які вони мали передтим, коли підземні залізниці знаходились у приватнім заряді. Посадник стоїть на становищі, що транспортові робітники на підземних залізницях тепер є міськими робітниками. Як такі, вони набули певні нові права і полекші. З другого боку вони втратили деякі права. Місто не може допустити до того, каже посадник, щоб своїм робітникам стягати з їх платні юнійні вкладки. А цього юнія домагається.

ТРИРІЧНІ СТУДІЇ НА УНІВЕРСИТЕТАХ.

НЮ ЙОРК. — Д-р Ґай Е. Снейвлі, директор товариства американських каледжів, заявив, що американські каледжі підготовляють програму, на основі якої ученики каледжів і університетів, що студіюють „ліберальні мистецтва", зможуть закінчити свої студії в трьох роках, а не в чотирьох. Але тоді вони будуть мусіти студіювати довше впродовж року і матимуть менше вакацій. Ці полекші студентам каледжі хочуть дати тому, бо студенти тепер мусять переривати студії і йти до армії. Студентів, студіюючих „ліберальні мистецтва" є коло 300,000.

ДОДАТКОВА ЗАПЛАТА ДЛЯ ПАРАШУТИСТІВ.

ВАШИНГТОН. — Конгрес ухвалив додаткові місячні платні для тих вояків, що є в відділах парашутистів. Їх служба навіть підчас миру є далеко небезпечніша, ніж служба інших вояків, тому треба їм більше заплатити. Беручи це під увагу конгрес ухвалив їм по $50 місячно більше. Також ухвалив забезпечити кожного летуна на $10,000, яку то суму в разі його смерти дісталаб його родина.

ПЕРЕСЛУХАННЯ В КОМІТЕТІ ДАЄСА.

ВАШИНГТОН. — Комітет Даєса мав у цім сезоні своє перше переслухання. На нім зізнавали декілька аґентів, нанятих згаданим комітетом. Вони говорили, що довідались, начеб вугільний відділ у департаменті внутрішних справ був наскрізь просяклий комуністами. Проти тих зізнань запротестував сам член цього комітету, Вурґіс, кажучи, що цього роду зізнання підривають довіря людей до свого власного уряду. Інший аґент цього комітету зізнавав, що „мирову акцію" в Америці, яка мала за завдання викликувати противоєнні настрої, орґанізували комуністи.

НІМЕЧЧИНА ЖАДАЄ ВІДКЛИКАННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕДСТАВНИКІВ З ПАРИЖА

Департамент стейту в Вашингтоні подав до загального відома, що Німеччина зажадала від Америки, аби вона забрала собі з Парижа рештки тих дипльоматичних американських представництв, які там ще залишились. Німецький уряд не подав на це точних причин, лише заявив, що полоса, в якій знаходиться Париж, знаходиться на воєннім терені. Американський уряд не є певний, чи це відноситься також до консулярних урядників, чи лише до дипльоматичних. В занятій німцями частині Франції знаходиться коло дві тисячі американців, якими дотепер занимався американський консул в Парижі. Але німецькі власти натякнули, що ті американці будуть усунені з цеї полоси. Всі інші держави дістали також від німецької влади повідомлення, щоб забрали свої дипльоматичні представництва з Парижа й з усіх інших воєнних полос.

Водночас департамент почти повідомив, що всі посилки до Франції, і то тої частини, що занята німцями і тої, що незанята, є здержані, бо британські власти по дорозі ті посилки цензурують, конфіскують і недопускають до Франції жадного пакунка.

НАЦІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА ЙДЕ ЧЕРЕЗ МАРТИНИК

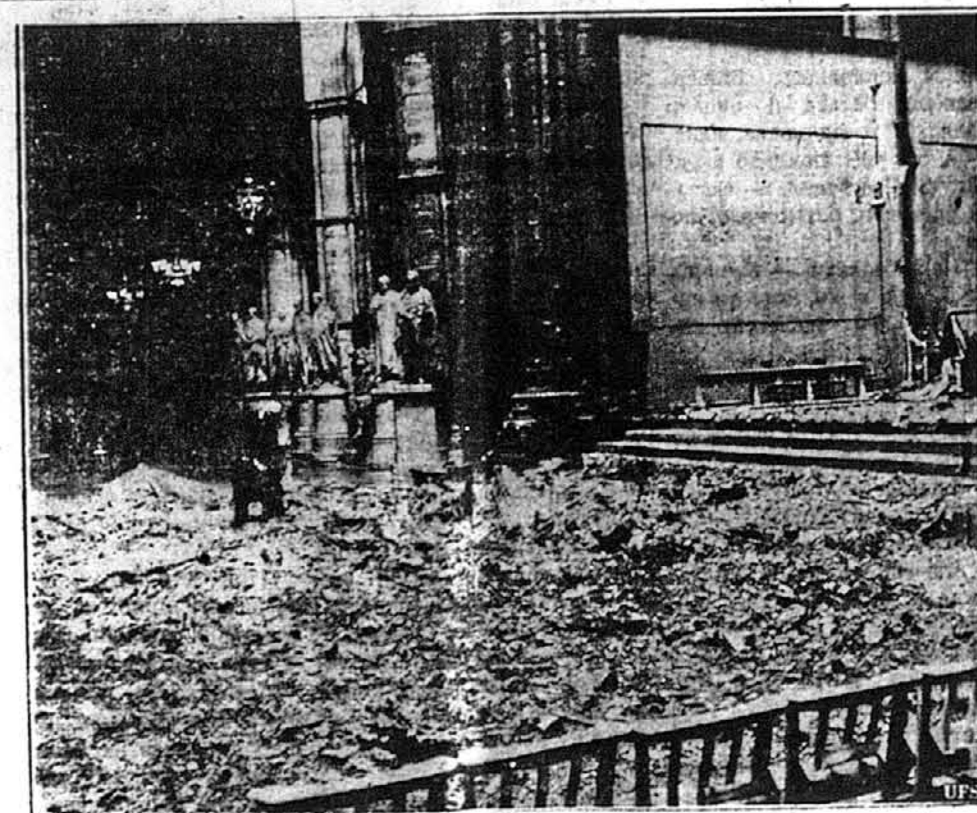
Через Француський остров Мартиник, що лежить на Карибійськім морі по стороні західної півкулі, йде до країв полудневої Америки націстична пропаґанда. Французи там видають місячник, на 40 сторінок друку, в якім насвітлюють справи з націстичного боку. Той місячник вони посилають даром. Американські власти зацікавились цею справою і почали досліджувати, чи гроші на ту пропаґанду не беруть часом французи з тих фондів, які були в Америці заморожені, а які американський уряд відпускає Мартиникови на закупно харчів.

СУБМАРИНИ ПІДПЛИВАЮТЬ БЛИЖЧЕ АМЕРИКАНСЬКИХ БЕРЕГІВ

Канадійські власти ствердили, що затоплювання торговельних кораблів, везучих продукти до Анґлії, відбувається все ближче і ближче американських берегів. Це є доказом, що німецькі субмарини і нападаючі поверхневі кораблі, переносять свої ділання далі на західну частину Атлянтику, щоб у той спосіб ніяк не допустити американських продуктів до Анґлії. Східня частина Атлянтику має бути досить узброєна британськими кораблями і на ній німецьким субмаринам і кораблям тяжко виконувати свої напади.

НІМЦІ НАМАГАЮТЬСЯ ЗДОБУТИ ОСТРОВ [illegible] ЗА ВСЯКУ ЦІНУ

З британських звідомлень виходить, що на грецькім острові Креті ведеться від кількох днів дуже завзята боротьба британців і греків з німецькими частинами, що вспіли дістатись на остров. Британці твердять, що німці нігде не закріпили своїх становищ, ні теж не виладували нігде більшої сили з кораблів на сушу. Виходилоб, що ті німецькі сили, які є на Креті, дістались тамтуди тільки літаками. Питання: скільки там може бути німців? На це тяжко відповісти. Деякі пресові агенції твердять, що є вже на Креті ціла летунська дивізія, себто яких 7,000 німецьких вояків, скинених з літаків. Британський премієр Чорчіл заявив у своїм звідомленню, що певно знає про яких 3,000 німецьких вояків. Знову Юнайтед Прес припускає, що на острові вже може бути і до 15,000 німецького війська. Але є певне те, що в Греції є на поготівлю до 40,000 вояків, що їх хочуть перевезти літаками на Крету. Тактика німців така: вони пускають наперед бомбовики, що мають прочистити шлях в такий спосіб, як це робила в давних війнах тяжка артилерія. Потім опускають з літаків парашутистів, що займають певні стратегічні місця, а по них транспортові літаки перевозять звичайне військо. Ось такої тактики держаться німці на Креті. При тому, як виходить з німецького звідомлення, помагають собі ще й фльотою. Але та остання тут не відграє покищо ніякої ролі, бо боїться стрінутись з британською фльотою. Зате, як виходить з німецького звідомлення, німецькі бомбовики атакують британську фльоту, щоб її держати здалека від Крети. Згадане звідомлення каже, що німецькі бомбовики завдали удари сімом британським воєнним кораблям, між якими мають бути: один панцирник, пять кружляків і один контрторпедовець. Та це звідомлення треба брати з резервою, бо британці про це нічого покищо не згадують.

НІМЦІ ЗБОМБАРДУВАЛИ ВАЖНУ ІСТОРИЧНУ ПАМЯТКУ. — Славне Вестмінстерське Абатство було ціллю завзятого повітряного нападу німців на Лондон у ночі з 10. на 11. травня. Підпальні бомби розбили дах Абатства й випалили в ньому велику діру. Потім дах завалився.

В СОВЄТАХ ПІДНОСЯТЬ ВОЄННИЙ ДУХ І БОРЯТЬСЯ З ПАЦИФІЗМОМ

МОСКВА. — Совєтська пропаганда, включно з військовими ґазетами, розпочала сильну акцію за те, щоб усвідомити горожан СССР, що теперішні часи — воєнні, та що міжнародня ситуація така, що вимагає, щоб з кожним днем щораз сильніще зброїтись. Комсомольський орган критикує гостро тих, що ширять пацифізм. Каже, що не зважаючи на те, що Совєти є невтральні, червона рамія мусить стати найсильнішою у світі. В Москві заряджено на суботу і неділю спеціяльні вправи, підчас яких вчитимуть, як треба боротись з парашутистами. Взагалі цілий тон преси такий, що треба за всяку ціну далі зброїтись і підготовляти все, що потрібне для ведення війни.

МАНЕВРИ.

Заразом заповідається нові поширені військові маневри. Та пишеться, що „Молодь Львова" хоче дістатись чимскорше у ряди червоної армії. Так виглядає, що маневри відбудуться мабуть головно на території Західної України.

НІМЦІ НАТИСКАЮТЬ НА СОВЄТИ.

АНКАРА. — У звязку з воєнними подіями на Близькому Сході поширюють вісти, що Німеччина мала знову натиснути на СССР у справі дозволу на перевезення більших воєнних сил до Азії через совєтську територію. Та ті, що визнаються на справах, кажуть, що це тільки пропаґанда, бо Німеччина вже давно змовилась з Совєтами щодо того, яку мають Совєти дати поміч у німецькій кампанії проти Британії в Азії.

ПОМЕР Д-Р А. БУРАЧИНСЬКИЙ.

БУКАРЕШТ. — В Румунії помер д-р Андрій Бурачинський у 78 році життя. Покійний походив зо священичої родини на Гуцульщині. Ґімназію скінчив у Станиславові, а медицину в Відні, де був головою найстаршого студентського товариства [illegible] Скінчивши медичні студії [illegible] до війська. Перша світова війна захопила його в Чернівцях. По розвалі Австрії переняв санітарний провід в Українській Галицькій Армії, з якою пережив усі світлі й трагічні хвилини. Виратувався з життям просто чудом. Від 1924 року перебував у Румунії. Написав, між іншим, окремі спомини про свою працю в Українській Галицькій Армії.

ПОБОЮЮТЬСЯ ЗА ПОЛЬСЬКЕ ЗОЛОТО.

ЛОНДОН. — Польське золото, в сумі яких $80,000,000, находиться тепер в пристані Дакар, в Африці, що є під владою французького уряду в Віші. Ген. Сікорскі, премієр польського уряду на вигнанню, побоюється, що маршал Петен готов піддатись натискови Німеччини і віддати те золото німцям.

ҐІТЛЕР У ПОДАРУНКУ СТАЛІНОВИ.

ЛОНДОН. — „Нюз Рівю" подає, що Гітлер мав обіцяти Сталінови за поміч в німецькій кампанії в Малій Азії російські границі зперед 1914 року, оскільки іде про польські землі. Значить, що Варшава пішлаб тоді під Росію.

УСІХ НЕ ПУСТЯТЬ ДО АМЕРИКИ.

БЕРЛІН. — Зо 140 американців, виратуваних зо затопленого египетського корабля „Замзам", пустять німці на волю усіх крім 24 осіб, що їхали до „вільних французів", щоб там служити в амбулянсовій службі. Німці кажуть, що діється не тому, щоб задержані „не відкрили британцям воєнних тайн".

КИПР І КРЕТА.

АНКАРА. — Отсе є ті два острови, які хочуть німці захопити, заки зачнуть дальші воєнні операції з Сирії й Іраку. Кипр не є так сильно укріплений як Крета. Крім того німці хитрують з Кипром і кажуть, що відступлять цей остров Греції, а більшість населення острова це греки. Та на Креті такі хитрування нічого не вдіють, бо населення є дуже войовниче й про-британське. Таке пише кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс".

КВІЗЛІНГОВИ НЕ ВЕДЕТЬСЯ.

СТОКГОЛЬМ. — Майор Квізлінг не зумів завести порядку в Норвеґії й прихилити на свою сторону населення. Супроти цього зачне робити порядок сама німецька влада. Саме для цеї цілі прибув до Осльо Гайнріх Гімлер, голова Ґештапо. Квізлінг не матиме теж спромоги брати гроші на свою партію з державної скарбниці. А це значить, що буде ще більше залежним від німецької влади, бо вона буде давати йому грошеву допомогу тільки тоді, коли захоче.

ДАЛІ ПРОТИ ПРЕЗ. РУЗВЕЛТА.

БЕРЛІН. — Німецька преса далі завзято атакує през. Рузвелта за те, що „мішається в европейські справи". Як подає „Ню Йорк Таймс", націстівський орган „Фелькішер Беобахтер" пише, що „брати поляка за авторитет в европейських справах, значить виявляти цілковите нерозуміння европейських відносин або европейської історії". Це відноситься до ген. Сікорского і його побуту в Білім Домі. Часопис каже, що можна зрозуміти, коли през. Рузвелт ставиться уважно до таких людей як Чорчіл, чи навіть таких вояків, як де Голь, але ніколи, коли такою людиною є Сікорскі.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
A Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПО КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗУ

(1) Кожного часу, коли сходяться з усіх сторін краю вибрані відділами У. Н. Союзу делегати на Конвенцію цеї організації, очі нашого загалу в Америці звернені в сторону того місця, де відбуваються наради. І не диво, цеж наради такої нашої найстаршої й найбільшої народньої установи, від висліду яких залежить не тільки дальший розвій У. Н. Союзу, але й дальша народня праця. Так у нас бувало, давно, так було й тим разом.

XX. Конвенція У. Н. Союзу була у многому відмінною від минулих конвенцій. В першу чергу вона мала 415 делегатоќ і делегатів, що є уже таким великим числом, яке вже саме собою становить великі трудності, коли мати на увазі, що кожний з висланців хоче висказати свої завваги, чи передати те, що йому поручив його відділ. Це ускладнює справу ще й з того боку, що Конвенція порушує не тільки фінансові чи організаційні справи, але теж і питання політичні, культурні, освітні, спортові й т. п. Вона теж обговорює ідеольогічну сторону свого офіційного органу і надає йому політичний напрям на будуче. Конвенція обговорює далі наше відношення до американських справ, а також і до світових, зокрема таких, як відношення до демократій, диктатур, тоталітаризму і т. п. Зокрема Конвенція У. Н. Союзу прислухується уважно ще й тому, яке відношення Головного Уряду У. Н. Союзу й органу організації до справи допомоги визвольним справам українського народу. Усі ці питання, як бачимо, є першої ваги. Колиж зважати, що разом зо старими Союзовими ветеранами прибуває певне число делеґатів, що ще не так добре визнаються в усіх тих складних питаннях, та що тим разом було поважне число тут родженої молоді, то не тяжко пізнати, що не так то легко було вести наради XX. Конвенції У. Н. Союзу, а ще тяжче довести їх до такого кінця, щоб видно було, що з Конвенції прий- [illegible] є частиною тої демократичної системи, на якій побудовано У. Н. Союз і завдяки якій він таки переміг величезні перешкоди, розвинувся і став взірцевою установою не тільки під фінансовим оглядом, але теж й ідейним. І якби хто критично не ставився до таких конвенцій як та, що відбулася тепер у Гаризбурзі, то мусить визнати як факт те, що з кожною такою новою Конвенцією У. Н. Союз вступав завжди в нове життя з новими думками і новими поліпшеннями. І точнісенько те саме можна сказати і про XX. Конвенцію У. Н. Союзу. Вона виявила наглядно, що фінансова структура У. Н. Союзу сильна і здорова. А далі: вона ствердила, що У. Н. Союз веде український нарід в Америці до добра й поступу, ідучи праведним шляхом вірної служби американській землі та дбаючи заразом і про те, щоб при помочі американського ідеалізму допомогти визволитись з неволі й десяткам міліонів українського народу в Европі. Ось ті речі є найважніші, а всьо інше побічне.

ОЧЕВИДЕЦЬ ПРО ТЕ, ЩО ДІЄТЬСЯ В ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ

ВІД РЕДАКЦІЇ:—На днях прибув до Злучених Держав молодий американець українського роду, що перебував довгі роки на Західній Україні, покінчив там вищі школи і брав активну участь в культурно-національнім українськім житті. Приглянувся він добре давній польській владі, як теж був свідком півторарічної московської господарки на західньо-українських землях. Імени очевидця не подаємо зо зрозумілих причин. Спостереження цього американського громадянина подаємо в серії статтей, з яких та є осьма.

VIII.
Большевицька Музична Культура

Оркестри та радія.

Большевики кладуть великий натиск на музичну культуру. І мабуть це їм частинно вдається. Ми вже згадували гостинний виступ Київської Симфонічної Оркестри в Тернополі. Якщо всюди по Україні є такі оркестри, то це одна з небагатьох річей, що виглядає серед большевицької дійсности „по людськи".

Але, крім попису Київської Симфонічної Оркестри в Тернополі, ми більше не бачили нічого, щоб бодай троха дорівнювало мистецькій якости згаданої оркестри. Навпаки, всі інші большевицькі оркестри, які доводилось чути, не варті того, щоб зватись оркестрами, бо це будоб образою для самого слова „оркестра". Також оркестри, що є при деяких відділах червоної армії, оскільки знаю, є погані. Під тим оглядом польське чи австрійське військо було випосажене далеко краще.

В Тернополі існує музична консерваторія, яка ведеться майже виключними силами місцевих українців. Ця консерваторія має тепер 350—400 студентів. Вокальним відділом консерваторії провадить професор Василь Вісаріянович Чайківський з Києва, людина [illegible] музичної культури. Його люблять усі учні консерваторії. Консерваторією кермує Депутат Верховної Ради СССР, проф. Юрій Д. Крих, що покінчив музичні студії у Львові, Кракові та Парижі. Він також тішиться великою симпатією українського населення й тому мабуть його вибрали в найвищі уряди. Його таки кличуть „міністром", бо маю враження, що він належить до Ради Національностей у Верховній Раді СССР.

Консерваторія уряджує час до часу пописові концерти, на які репертуар таких концертів був наскрізь „совєтський", то проте впорядчики та організатори концертів вибирають таких українських композиторів як Людкевич, Барвінський, Гайворонський, Безкоровайний та інші.

Серед учнів тернопільської консерваторії є багато молодих, талановитих українських мистецьких сил. Пригадую собі молоду та вийково талановиту ученицю, панну Оксану Грицаївну. Вона має милозвучний сильний сопран і тішиться доброю славою в тернопільській консерваторії. Професори Крих та Чайківський заповідають їй великі успіхи в співацько - мистецькій карієрі. Не дивлячися на це, що вона така виїмкова співацька сила, большевицька влада, без жадних знаних причин арештувала її батька, о. Грицая, та мабуть вже його кудись вивезла...

Совєтська влада старається щоб населення відчуло, що воно має музику та можність пізнати музичну культуру. Большевики про це всюди пишуть та говорять, стараючись переводити це в життя. Та як у большевиків буває з іншими справами, так і тут „темпо" не дописує. Совєтські, учителі музики, це за малим виїмком, такі самі недоуки та анальфабети як учителі інших наук. Більшість совєтських добрих фахових музичних сил становлять українці та жиди. Зате [illegible] та добрих танцюристів.

По музичних школах Західної України є дуже мало фахових совєтських вчителів музики. Не тому, щоб їх Москва не просила. Навпаки, наслано їх дуже багато, бо большевики сподівалися тим робом приєднати собі населення. Часто музикою можна скорше приєднати людину, ніж методами НКВД. Москва насилала тих вчителів музики без кінця. Та вони були змушені виїжджати ще скорше, ніж прибули. Бо показалося, що рівень їх знання був надто низький, щоб їх пускати навіть між дуже молодих учнів. Бо старші учні, що вчилися по українських (чи польських), чи ті, що ходили до вчительських семінарів чи якихсь музичних шкіл, стоять на цілу голову вище в музичній культурі від тих совєтських „спеціялістів". Тому, вони довго не загрівали місця на Західній Україні й їх відкликувано скоро назад у Московщину.

„Большевицьке" радіо.

У большевиків є все „большевицьке": „большевицька наука", „большевицька історія", „большевицький батько", „большевицька відвага", „большевицька пильність", большевицькі буряки", „большевицькі корови" і т. д. Тому є також і „большевицьке радіо".

У Львові, Тернополі, Станиславові та інших містах є т. зв. „радіо-вузли", значить, звичайні радієві надавчі стації, яких тут повно в Америці. Західна Україна крім того обслуговується ще „радіо-вузлами" Вінниці, Камінця Подільського, самого Києва та Москви.

Подібно як театри чи кіна, „радіо-вузли" є також власністю совєтської держави і є під контролею уряду. В Тернополі такий „радіо-вузол" міститься при вулиці Брікнера, в приватній камениці, з якої викинено насильно одну українську родину.

Згідно по „плянам", таким „радіо-вузлом" кермує „радіо-комітет", зложений з кількох місцевих людей та одного-двох наставлених комуністів, [illegible] закралися „диверсанти" та „враги совєтскаго народа". Згори, цебто з Києва, упляновують заздалегідь таку радіо-програму. Тоді щойно розсилають „радіо-комітетам" детайлі програми, які треба надавати.

В Тернополі в такому „радіо-комітеті" більшість становлять москалі й жиди. Але українські студенти, під проводом студента Ореста Кучера, виконують музичну частину програми. На практиці, тернопільське радіо представляє собою дуже цікаву інституцію, яка є так питомою для цілої совєтської системи.

Радієві авдиції повинні надаватися кілька разів в тиждень, щонайменше два рази. Але це є дуже добре, коли за цілий місяць дасться дві авдиції. Бо як зближається день, в якому є радієва авдиція, то ці „радіо-комітет" старається складати репертуар. Звичайне, іде тут мова тільки про музичну частину радіо-програми, бо всякі інші укладається в Москві. Коли українці стараються давати більше українських пісень, хочби таких невинних як „Верховино" чи якогось гопака, то москалі обурюються та закидають, що це „націоналізм" та ігнорування культури „великого та братнього русского народу". Дуже часто, коли вже готова програма, „радіо-комітет" бігає по цілому місті, бо нема оркестри, щоб грала. Якщо знайдуть її, тоді йдуть довгі торги, бо музиканти жадають 1,000 рублів за участь в програмі, а „радіо-комітет" платить тільки 500 або менше. Кінчиться тяжкий торг остаточно тим, що комітет таки платить жадану ціну, й музиканти прибігають задихані на стацію перед самим початком програми.

Спікерами, себто анонсерами, є звичайно москалі або жиди, які цілком не грішать надто великим знанням свого фаху. Нераз буває таке, що такий заповідач проголошує імя композитора замісць того, що цю композицію виконує. Часто совєтські слухачі довідуються, що скрипак „Бетговен" чи „Лішт" відіграє знану рапсодію славного композитора Фойта (імя скрипака)... Нераз при мікрофоні анонсери сваряться, бо не знають, хто з них має тепер заповідати програму. Та такі речі це звичайні у Совєтах.

Зрештою, нема для кого такі програми давати. По селах тепер силою відбирають „радіо-апарати від українських селян. До хати приходить міліція чи НКВД та питає: „Радіо прийомнік у вас єсть?" Коли властитель хати відповідає потакуючо, тоді вони впадають та кричать: „Давай його скарпи! За забрані апарати не тільки, що не платять, але навіть посвідок не дають. Польська влада звикла також була робити такі практики, але принаймение, вона давала такому пошкодованому відповідне посвідчення з обіцянкою звернути колись гроші з державної каси. У Совєтів і того нема. „Держава робітників і селян" таки прямо сама грабує у свого підданого навіть без обіцянки, що зверне награбоване чи за нього заплатить.

Найбільша відома глибина на Атлянтійськім океані, що має 27,000 стіп, находиться недалеко Пуерто Ріко.

„Де Можна Вдарити СССР"

Недавно подано зміст статті під цим титулом, що звилась 18. березня в „Газет де Льозан". В числі з 2 квітня видруковано уваги до цеї статті подані з українського боку автором підписаним як М. Тростянський. В них зазначено, що жерелом збройної немочі СССР є не безмежність його території, що стоїть на перешкоді до швидкої мобілізації червоної армії, і не злий стан совєтських залізниць, неправити які не так-то вже й легко, а передусім ворожість чужонаціонального населення до Московщини, яке готове підтримувати кожний наступ з кожного боку на СССР. На півночі готові до цього литовці, латиші і естонці, далі на південь поляки; недавно прилучені західні українські землі та ціла Україна чекає лише нагоди, щоб виступити збройно проти Московщини. Той ворог, що не хотів би зустрінути червону армію на степах України, мав би також можливість наблизитися до побережа Грузії і викликати повстання проти Московщини в цілім Кавказі. Послати бомбовики руйнувати залізниці не було потрібно, бо місцеве населення доконалоб всі можливі саботажі. Отже, той, що хоче виступити тепер проти СССР, повинен передусім знати, що він складається з 16 республик, з яких одна панує над пятнадцятьома силою зброї. По прилученні нових територій чужонаціональне населення СССР творить майже 60% цілого і є наскрізь вороже до московського панування. Стаття кінчиться твердженням, що говорити про слабі боки СССР і мовчати про головне жерело його збройної немочі, а саме ріжнонаціональний склад населення, це значить скріплювати байки про національну єдність Росії та зміцняти сучасний уряд СССР.

НАЦІОНАЛЬНА ОРХЕСТРА В ХОЛМІ

Секція Українських Воєнних Інвалідів у Холмі організує національну орхестру, що потрапилаб репрезентувати українську музику в Холмщині. Справу організації та ведення орхестри Секція доручила капельмайстрові й композиторові Олекс. Головкові. Вже є декілька музик і деякі інструменти.

БОГДАН ЛЕПКИЙ.

ОРЛИ

Історичне оповідання з рр. 1734—1750.

(2)

— Таточку! — скрикнула тепер, вбігаючи в хату.

— Що, доню? — і Тригуб любовно глянув на свою одиначку. Але замісць весело усміхнених очей, що ними вона звичайно дивилася на батька, він побачив жах у її блакитних чоловічках, — побачив і зжахнувся.

— Що з тобою, дитино? Займав тебе хто, ображав?

— Ні, тату... Але вони знов якийсь папір на нашому магістраті почепили, — відповіла Орися.

— Хто, де, коли? — допитувався сотник.

— Та вони, москалі, на нашому магістраті, кажуж бо вам, тату. А почепили, мабуть, уночі, бо вони все свої „бумаги" вночі чіпають.

— А щож там написано на цій бумазі? Читала?

— Не вмію я їх письма читати й мови їх не розумію. Але я знаю, що кожне їх слово, це нове для нас горе.

Тригуб узяв Орисю за руку й притягнув її до себе. Гладив по голові, як перестрашену дитину, й заспокоював:

— Дурненька, налякалася московського паперу. Не гарно, щоб козацька донька чогонебудь боялася. Звикати пора. Твоя мати, бувало, як я в похід піду, не лише нашим хазяйством заправляє, але і цілою сотнею турбується. Раз... — і почав розказувати, як то його покійна дружина, коли він був у поході, з міщанами ворожий подход відперла. — Хоробра жінка була твоя мати. Бійка! Не вдалася ти в неї Оришко.

Нараз буцім щось пригадав собі. Ухопив і другу Орисину руку у свої жилаві долоні і спитав:

— Але, чого це ти надосвідку аж до магістрату ходила? Цеж від нашого хутора не рукою подати?

Орися зашарілась. Відвернулася від батька й пильно вдивлялась в відчинене вікно.

— А ось уже люди до церкви йдуть. Час і мені, — сказала й не чуючи батькового питання.

— Не забалакуй, — відповів Тригуб, — а кажи, чого ти на досвітках під магістрат ходила?

— Хотіла заквітчатися, бо сьогодні в нас неділя.

— Під магістратом квітки не ростуть, затеж їх у нашім зільнику багато.

— Я польових хотіла...

— Магістрат не на полі.

— Але попри нього біжить доріжка в поле. Там такі волошки, дзвіночки, маки, я люблю польові квіти... Але мені час, я ще й не вбиралася святково... Піду.

І хотіла вихопитися й утікати. Та сотник Тригуб татарина зі своїх рук не випустив, а вже ж дівчину пятнадцятилітню пустити! Ще сильніше стиснув її руки:

— В очі мені дивися! — казав. — А бачиш! Сміливости не маєш глянути батькові в очі! Совість у тебе не чиста. Так, так, совість не чиста, Оришко.

— А хиба я що?

— Ти знаєш що, ти вже не дитина. А коли ти мені не хочеш сказати, то я скажу тобі. Тату!

— Не перебивай, слухай. Сулимів Петро зі свого двора конем у город раннім ранком їздить у справах... Ось які то квітки.

— А хиба пан Петро що?

— Ти знову своє! Я Сулимів знаю. Петра теж. Але це великі пани, багаті.

— А ми хиба нищі*)?

— Господи, як тяжко з тобою добалакатися до чогось путнього. Зараз: „нищі, нищі". Не нищі ми, але й не пара таким панам, як Сулими. У нас хата, а в них палата, їх ланам кінця немає, в них коней цілі табуни, худобі своїй Сулима ліку не знає.

— То що?

— Що?... Уважай, щоб не осоромила мене. Досить приниження терпимо від чужих, я не хочу, щоб мене свої соромили.

— Я вас не осоромлю тату.

— Не осоромиш, спасибі! Але я не хочу, щоб люди казали, що Тригубова Орися молодому Сулимі голову закрутила, бо їй захотілося панства. І не хочу я, щоб пан Сулима дивився на тебе, як на невістку, якій він ласку зробив, приймаючи її до свого роду. Він собі Сулима, а я Тригуб, зрозуміла?

Орися хотіла іщось на своє виправдання відповісти, але глипнула на батькове зажурене обличчя і припала до його руки.

— Іди теж тепер, доню, і збирайся до церкви. Вже на утреню дзвонять, — сказав Тригуб, пускаючи зі своїх рук Орисю.

Папір, що його москалі на магістраті прибили, не давав Тригубові спокою. Він подався туди.

Вже здалеку побачив гурток міщан і казаків, що зажурено дивилися на дошку, біля головних дверей магістратських. На дошці висів грубий, синявий папір, карлючковатим письмом записаний відгори додолу. Під письмом пишався підпис із витребенькуватими викрутасами. Біля підпису витиснута печатка. Виходить: урядова „бумага", одна з тих, що жахом проймала мешканців колись такого мирного, сотенного города. З досвіду знали всі, що від таких паперів нічого доброго не сподіватися. Все це там, — або нові тягарі накладають на город, або грозять жорстокими карами за непослух московській владі, та за інші, справжні, а то й видумані провини. Хто вмів читати, силкувався розкопувати зміст цього найновішого послання, інші дивилися на лиця грамотіїв, щоб із них догадатися, який той зміст, чи дуже тривожний, чи лише так собі. Питатися прилюдно ніхто не смів, бо часи були страшні; за одне слово можна була заплатити здоровлям, а то й життям.

Як під ворожими хробами, так під ворожим гнетом завелися шпиги. І найгірше, що часто-густо навіть годі було вгадати, хто таким нікчемним ремеслом промишляє. Був чоловік, як чоловік, усі його шанували, всі йому довіряли, аж нараз доносить на тебе до влади „слово й діло государево", себто каже, що ти щось погане проти государя задумав. А сказав, — так і справа пішла. Тягнуть тебе, беруть і допит і муками силують признатися до того, що тобі навіть ніколи не снилося.

Тимто, коли сотник Тригуб підійшов до тієї нещасливої таблиці, то люди тільки поздоровкалися з ним, але в розмову ніяку не входили. А проте розступилися, бо шанували його, і Тригуб узявся читати „государственную бумагу". Читав тихцем, тільки губами рухав, а слова ніодного не промовив. Букви йому до очей скакали, як кусливі джмелі. Дзикали й джиджжали, ніби сварилися з читачем. Аж у голові шуміло. Скінчив і ще раз прочитав від початку. Очам своїм не вірив. До ріжних наказів він привик, але такого, як цей, ще не бувало. „Начальство" наказувало принести до уряду всі грамоти, які хто лише має, всі надання та привілеї, бо урядь, мовляв, хоче їх зареєструвати. А зробити це велить негайно, бо як ні, то така й така кара. (Д. буде).

*) Нищий — бідний, жебрак (старець).

НА РІЖНІ ТЕМИ

ЯК ВИГЛЯДАЄ СВІТ?

Виставили в одному великому нюйорському театрі фільму під наголовком: Reaching For the Sun. Представляти вона має життя серед автомобільних робітників.

Бозлі Кравтер, фільмовий критик „Ню Йорк Таймсу" у своїй критиці каже, що ця штука як образ життя робітників в автомобільному світі зовсім безвартісна. Він каже, що він сподівався найти в штуці образ усього того, що є важним для життя робітника, отже передовсім його працю, відношення до інших робітників і до босів. Замісць цього він побачив пусту історію про те, як молодий мужчина, що хоче заробити собі дещо гроша й вертатися на фарму, залюбляється в дівчину й постановляється остатись у місті. Він жениться остаточно з нею, але потім таки покидає місто й вертається на село.

Читаючи уважно критику Кравтера про цю штуку, читач може набрати переконання, що критик, ідучи на фільму, хотів пізнати, як живуть автомобільні робітники. Він у своїх надіях і ожиданнях завівся, і тому штуку дуже гостро критикує. Мовляв штука не представляє життя таким, як воно є, а малює його в фальшивім світлі. Правда, штука дає викрашений, гарно розмальований образ, але він неправдивий. Критик сподівався побачити правду, а побачив гарно розмальовану брехню.

ЩО МИЛІШЕ?

Коли критик не любить фільмової штуки, бо вона представляє життя фальшиво, то як віднесуться до цьої штуки інші глядачі? Чи пізнають вони, що фільма малює життя фальшиво? І, якщо пізнають, чи будуть вони вважати це недостачою?

Іншими словами, чи хочуть люди бачити в штуці життя, таким, яким воно є, чи може вони воліють побачити в штуці життя хочби неправдиве, але розмальоване гарними красками?

Ми любимо говорити про велику вагу правди, про любов до правди, але коли нам приходиться вибирати між неприємною правдою й приємною брехнею, скільки з нас вибере неприємну правду? а скільки прикрашену брехню?

НОВІ ЧАСИ — НОВІ СЛОВА.

Недавно вийшов новий переклад Нового Завіту на англійську мову. Видала його католицька церква. Очевидно католицька церква мала англійський переклад Нового Завіту, отже це є новий переклад. Новий за останніх 190 літ.

Коли порівняти цей останній переклад з передостаннім, то найдеться в ньому багато змін. Ту саму річ у старому перекладі названо в один спосіб, у новому інакше. Наприклад, у старому Пилата називається „губернатором", у новому „прокуратором". Старий переклад говорив про „місце Кальварію", новий про „Місце Черепа".

Очевидна річ, що один і другий переклад відноситься до того самого первісного тексту. Ріжниці виходять з того, що старий переклад може вже не відповідає новим поняттям і новій мові. Отже той самий текст треба примінити до нових умовин мови й життя.

ЛЮДИ И ПОЛІТИКА.

Під таким наголовком видав відомий американський кореспондент американських журналів Луис Фишер свої спомини про визначних політиків Европи, котрих він пізнав за двацять літ своєї праці.

Фишер дає до зрозуміння, що він був усюди, бачив усе, говорив з усіми визначними людьми.

Дуже можливо. Все таки кілько можна вірити людині, що був у Росії, як Україна голодувала, перед цілим світом це заперечував і про тих, що голод розкривали, підсував ріжні підозріння?

ЛЮБОВ І ПРАВДА.

Каже Луис Фишер, що за двацять літ своєї служби заграничним кореспондентом, він жив під усіми диктатурами Европи й на основі власного досвіду може сказати, що таки під демократією жити найкраще.

Мені не зовсім ясно: чи справді Луис Фишер з усіх можливих устроїв найбільше любить демократію? Чи це є признакою любови до демократії, що він брехав демократії в Америці про голод на Україні, щоб не нарушити панування диктатури в Росії?

ЩО ЦЕ ТАКЕ УШКАЛ?

Питається один з читачів пояснення новинки про промову президента Рузвелта, а саме про значіння слів президента про ушкуйників. Що це таке ушкуйники? — питається читач.

Мушу наперед погратулювати читачеві за те, що, найшовши незрозуміле слово, спитався за його значіння. Краще спитатися за пояснення незрозумілого, ніж удати, що все зрозуміле, а чогось не розуміти. А вже багато краще від поступку одних читачів, що найшовши в ґазеті незрозумілі для себе слова, рішили, що це помилки й написали конвенційний проект, щоб помилок менше робити.

Отже на згаданій в тій новинці конференції президент говорив про „pirate". По англійськи це вимовляється „пайрит", а походить воно з французького слова „пірат", а це знову з латинського „пірата", а це від грецького „пейратес". Означає воно в тих мовах морського розбишаку.

На означення морського розбишаки українська мова має свої власні слова: „ушкал" і „ушкуйник". Правда, можна й вжити й „морський розбійник", або „морський розбишака", але одно слово краще, ніж два. Звісно, цього слова не знають люди, що з морем мало мають до діла, та люди, що живуть коло моря, де морських розбишак уже нема. Згадуються ці слова часто в українських козацьких думах, бо в козацькі часи по Чорному морю вешталися часто морські розбишаки, які не лише грабили людей на морю, але й заїздили в українські ріки та грабували поселення на землі.

То не верби лугові зашуміли,
Як безбожнії ушкали налетіли,
Хведора Безрідного, отамана курінного,
Постріляли, порубали.
— співається в одній думі.

Через те, що останніми часами на Чорному морю уже не було морських розбійників, то й наші люди забули це слово. І коли прийшлося написати про них, то треба було вибирати між старим, нині вже невідомим українським словом, та новим, інтернаціональним словом, котре принялося щоправда теж і до української мови, але котре звичайному читачеві ґазети ще не відоме. Вибираючи між двома словами, з котрих кожне треба вперед пояснити, я волів українське історичне слово, хочби вже тому, щоб його пригадати.

„УКРАЇНСЬКО-МОСКОВСЬКІ ВІДНОСИНИ КОЛИШНІ І СУЧАСНІ"

Під цим титулом появилась стаття М. Данька в квітневім числі женевського місячника „Вуа де Пепль". Має вона 7 сторінок великої вісімки дрібним друком і має бути видана окремою брошурою. Зміст її в загальних рисах наступний:

Ніщо так не перечить твердженням панславізму як українсько-московські відносини. Ворожнеча поміж обома націями існувала від самого початку їх політичного сконсолідовання. Андрій Суздальський напав на Київ вже в 1169. р. Напад татарів стрінули предки українців і москвинів цілком різно. Перші боронилися до краю і обєдналися для продовження боротьби з західними сусідами, москвини-ж піддалися, використовуючи татарські сили для поневолення власного населення і перебираючи татарські прикмети до власної національної вдачі. Далі дається огляд боротьби України проти Московщини в складі литовської і литовсько-польської держави, намагання Богдана Хмельницького знайти спільників проти Московщини та дальших війн українських гетьманів проти неї аж до Івана Мазепи включно. Традиції цеї вікової збройної боротьби не зникли в українськім народі і відновились в останній війні, що принесла йому на короткий час державну самостійність.

Дальший тяг статті присвячено історії боротьби українського народу проти етнічного московського елементу на окраїнах української національної території, що триває й далі та не кінчиться ранійш устійнення меж самостійної української держави. Зокрема присвячено увагу боротьбі в історичній перспективі та у підношенні до останніх подій сучасної війни на Балкані. Далі зазначено методи московського імперіялізму царської і большевицької доби на Украіні та її значіння в розвитку московської експанзії в західнім і південнім напрямку. Протягом двох віків існування в межах одної держави не витворено поміж Україною та Московщиною ніяких міцних звязків. Руйнуючи стару Росію, зруйнували большевики й те, що ще єднало українців та москвинів. Не спромоглися вони ані перевести соціяльної революції на Московщині, ані здушити національну революцію на Україні. Кремль не мав ніякого довіря ані до українських комуністів, ані до того оперткового „українського" уряду в Харкові, який сотворили самі москвини. Не міг він також сотворити якісь тривкі основи українсько-московського співжиття. Політика визиску і поневолення України була остільки очевидна, що навіть українські комуністи ставили їй опір, наслідком чого і кінчили або самогубством, або вязницею і розстрілом. Та-ж сама доля стрінула і комуністів з Західної України, що намагалися урятуватися в СССР. Небезпека, а відтак вибух війни прискорили остаточне зліквідування українських комуністів і українського елементу в совєтських урядів взагалі.

Значну частину статті присвячено і відносинам західних українців до Московщини, в межах Польщі і по прилученні її українських земель до СССР, а зокрема жахливому становищу їх населення під московською владою. Далі зазначено наслідки, які викликало прилучення західно-українських земель до СССР у відносинах України та всіх інших поневолених націй до Московщини. Звернено увагу також на традиційну українсько-білоруську солідарність у визвольній боротьбі проти Московщини та міжнародне значіння цеї боротьби. Кінцеві висновки статті наступні:

„Шляхи розвитку української і московської нації не були ніколи спільними чи навіть лише рівнобіжними. Україна не хотіла ні за яку ціну полишити шлях, яким вона прямувала по розподілі старої Росії, нова-ж большевицька Росія по довгих і тяжких „комуністичних" блуканнях звернула назад до політики царської Росії. Війна значно прискорила цей реакційний поворот. Намагаючись відновити стару Росію большевики забувають, що вона кінчила своє існування цілковитим розвалом. Але це вже московська справа. Україна не хоче бути злученою ані з царською, ані з большевицькою Московщиною".

Поява статті присвяченої українській справі в невтральній пресі є безумовно дуже симпатичною, то й відбитка з неї заслуговує як найширше розповсюдження в цілім світі.

НАЙНОВІША ГАРМАТА американської артилерії. Її обслуговують кадети відомої військової академії в Вест Пойнті.

„ВІЛЬНІ ФРАНЦУЗИ" В СИРІЇ

Через радіо передають, що і Сирії, що є під французьким протекторатом, є вже відділи ген. де Голя, що то разом з „вільними французами" стоять при Британії й далі воює проти Німеччини. Кажуть, що вже перейшов на сторону „вільних французів" цілий полк у Сирії, що досі підлягав урядови в Віші. Той останній подає, що нічого не знає про ці події.

СУДЯТЬ ПОЛЯКІВ ЗА РЕВОЛЮЦІЙНУ РОБОТУ

ЛОНДОН. — Німецька преса згадує про судову розправу в Познані проти 24 поляків, обвинувачених німецьким прокуратором за приналежність до польської підпольної організації й участь в агітації за викликання повстання проти німецької окупаційної влади. Як каже прокуратор, обвинувачені мали видавати теж і революційну польську газету.

ВШАНУВАЛИ ЄПИСКОПА МЕНІНҐА

НЮ ЙОРК. — Єпископальному епископови Ню Йорку Менінґови влаштували бенкет з нагоди 75-тих роковин його уродження, а також з нагоди 25-літніх роковин його священичої діяльности. На бенкеті були представники ріжних віроісповідань і влади. Від католиків вітав єпископа бувший губернатор Альфред Смит, а від міста посадник Ля Ґвардія.

КОЖНИЙ СВІДОМИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ ПОВИНЕН БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Бр. св. Йосафата, від. 217., відбудуться в неділю, 25. травня, в годині 2. пополудні точно в гали, де звичайно. Приявність всіх членів конечна бо є важні справи до вирішення. Секретар роздасть вам чеки як дивіденду від У. Н. Союзу. Делеґати, що повернули з конвенції, здадуть справоздання. Довгуючі члени мають прийти і вирівнати свої залеглі довги до Бр. і У. Н. Союзу, бо в противнім разі будуть суспендовані. Шановні члени, старайтесь приєднувати нових членів до У. Н. Союзу, за що отримаєте відповідну нагороду. — Мих. Рудий, предс.; П. Паснак, кас.; А. Іванів, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 239., відбудуться в суботу, 24. травня, в год. 8. ввечір. Біжучі справи буде полагоджувати секретар вже від год. 6:30. Делеґати на XX. конвенцію здадуть свій звіт. На цих зборах будуть роздані чеки на дивіденду. Приявність усіх членів обовязкова. — Уряд.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЙОНГСТАВН, О.

Молода сопраністка виступає в „Марті" Флотова.

Музичний департамент „Юнгставн" каледжу виставить оперу „Марта", музика Флотова, а в головній ролі Марти виступить відома українська молода сопраністка панна Ольга Мусійчук. Опера буде відіграна три рази (26-27-28 травня) в Юнгставн каледж авдиторії при Вік евню і Линколн. Опера буде під дірігентурою д-ра Генрі В. Стернс.

Панна Ольга Мусійчук виступала в головних ролях в оперетах Ґілберт-Суливена, а цим разом признано їй перший раз головну ролю в дійсній опері. Ми певні, що й місцеві українці прийдуть громадно послухати своєї співачки, що завжди і всюди зазначує своє українське походження.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЦЕНТРАЛ ФОЛ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 93., відбудуться 25. травня, в 10. годині рано, в Клюбі, 59 Централ Ст. Проситься всіх членів прибути на час, бо є важні справи до полагодження. — П. Бінковський, секр.

ВУНСОКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорожська Січ, від. 206., відбудуться в неділю, 24. травня, в годині 1. по обіді точно, в церковній гали при Герріс Ев. Проситься всіх членів прибути на ці збори. Будуть делеґати здавати звіт з двацятої конвенції. На цих зборах також буде роздаватися чеки-дивіденду від У. Н. Союзу. Також проситься членів, щоби на тих зборах поплатили свої місячні вкладки до Союзу тому, що вже кінець місяця і довше не можна відтягати. — О. Косюк, пр.; П. Стойко, кас.; І. Кокольський, секр.

ПОРА ЗАПАСТИСЯ Й МАТИ ХОЛОДНІ НАПИТКИ ПІД РУКОЮ.

ВИЛСОНОВІ ҐАЙБОЛИ ВСЕ ЩЕ НАЙБІЛЬШЕ УЛЮБЛЕНІ.

З наближенням теплої пори року Вилсон приготовляє почати широку літню кампанію розголосу, щоби запізнати міліони мешканців Америки зо знаменитими „Вилсоновими ґайболами".

Рік за роком щораз більше людей дізнається з газет про цей знаменитий напиток, котрий складається з Вилсонової горівки.

Поправді Вилсонові належиться признання за впровадження ґайболу в Америці. В 1902. році Вилсон казав виставити на Таймс Сквері в Ню Йорку величезну вивіску, що представляє джентельмена, котрий додає содової води („сельцера") до своєї горівки. Це була найбільша вивіска світа цілого десятиліття й вона навчила міліони американців мішати горівку з содовою водою для літньої охолоди.

Нинішна реклама ведеться дещо інакше. Нині вживається часто електричних вивісок, неонових світел і багатобарвних водограїв, але в одному справа лишається по старому: Вилсон робить усе, що може, щоби піднести вгору літній бизнес на горівки.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Е. Жарський.

КОЛИ ЧОРНЕ МОРЕ БУЛО ЩЕ СУШЕЮ

(З історії Чорного моря).

Минуле нашого Чорного моря, або як його звали „Руське", пізніш „Козацьке море", таке цікаве, що варта з ним хоч трохи познайомитись.

Місце, де тепер Чорне море, переходило за час існування Землі ріжні-преріжні зміни. Раз море заливало величезні простори суходолу, то знов воно скорчувалося до величини невеликого озера.

Про ті місця, куди море заходило в давноминулі часи, свідчать так звані осадові скали, останки колишнього дна. Збереглися серед них черепашки мякунів, і вони визначають нам ту площінь, що її займало море в колишньому, дуже давньому минулому.

Учені обчисляють від нашої Землі приблизно на 1,500 до 2,000 міліонів років. За той час наша Земля переходила ріжні зміни. Щоб краще зясувати собі, коли, в якому часі, відбувалася ця чи та подія — поділили весь час на кілька діб. Називаються вони так — при кожній поданій у відсотках час її існування:

1,500—2,000 міліонів літ:		
5. доба	кенозоїчна	4%
4. „	мезозоїчна	11%
3. „	палеозоїчна	30%
2. „	протерозоїчна	25%
1. „	археозоїчна	30%

Найстарша із тих діб — археозоїчна, відзначається тим, що в ній немає ніяких слідів життя. Щойно згодом, у чергових добах, наскакуємо на щораз то буйнішу ростню й звірню.

У наймолодшій, кенозоїчній добі, вчені відмітили декілька періодів (протягів часу), і то:

5. період	плейстоценський	2%
4. „	пліоценський	8%
3. „	міоценський	25%
2. „	оліґоценський	25%
1. „	еоценський	40%

Це вже, так сказати, „наші" часи, хоч тривали вони сотки міліонів років.

Якжеж „проживало" наше Чорне море в тих добах та періодах?

Ще за мезозоїчної доби ввесь південь України був під водою. Гуляв там прастарий океан, що заливав мало що не цілу Европу та інші частини світу. Під кінець цієї доби починаються на Україні невеличкі зміни. В кенозоїській добі море починає меншати, зпід води висунулися великі простори суходолу. Та це довго не тривало...

У середньому міоцені Чорне море дуже звузилося; довгою притокою лучилося воно з Каспійським морем, тоді ще зовсім неподібним до теперішнього. Був це т. зв. Чокрацький водозбір, що сягав далеко за Каспійське море. З кінцем середньо-міоценської доби цей великий простір сильно збільшився, й так повстало т. зв. Сарматське море, назване вченими від сарматів, найдавніших надморських мешканців північного побережжя Чорного моря. Це море досягало на заході границь теперішньої Галичини й Румунії, на схід виступало далеко поза Каспій; майже ввесь Крим та значна частина Кавказу була під хвилями Сарматського моря. На півдні воно лучилося з теперішнім морем Мармара, а від Середземного моря було відокремлене суходолом. Таким чином, це було зовсім відокремлене море, із своєрідною тваринністю (звірню). Жили там деякі китуваті, що їх кістки понаходили коло міста Керчі, траплялися там і дюгони, що живуть тепер в Індійському океані.

Та згодом земна скаралуща починає знову дуже порушатися. Наступають ріжні переміни, і з ними зміняється обрис і нашого моря. Із велитенського Сарматського моря, крім кісток творин і шкаралупок мякунів, не залишається й найменшого сліду. Лише малі озера в околиці Одещини й на Озівському морі та Каспій — указують, де колись тут було давнє Сарматське море.

Збільшилося наше море щойно в пліоценському періоді. Твориться Понтійське море, що досягало на захід середньо-дунайської низини, на схід доходило до східніх берегів Каспійського моря, на південь заходило за Царгород, а на півночі заливало великі частини теперішнього Поділля, Катеринославщини та Херсонщини. Із моря виставали лише кримські гори, наче які острови. Згодом, у плейстоценському періоді, це Понтійське море лучиться знов із Каспієм. Це сприяє переселенню тварин із Чорного моря в Каспій та назад!

Та тепер на наші землі приходять із півночі великі льодовики, що покривають майже цілу Україну. В Понтійське море вливаються тепер величезні маси води, його рівень підвищується. Та згодом льодовики починають повертатися назад. З кінцем льодовикової доби давнє Понтійське море переживає важку подію — після неї твориться сучасне Чорне море. Понтійське море сполучилося із Се- Середземним морем. Сполука ця повстала так, що земля, яка відділювала Понтійське море від Середземного, запалася (сталося це з кінцем льодовикової епохи) — у западину влилися води Середземного моря і згодом злучилися з водами Чорного моря.

Велика кількість тварин, що жила досі в Чорному морі, не мала сили витерпіти такої великої зміни. Тим більше, що води Середземного моря були дуже солоні, водаж Чорного моря не дуже була солона. Тимто й усі тварини почали одна за одною вимирати, їх трупи падали на дно й почали гнити, через що витворилося дуже багато сірководня. Цей сірководень — це й „нещастя" теперішнього Чорного моря. Він підноситься пересічно до глибини 600 стіп під рівень моря й сягає в найбільші його глибини. Тимто тварини можуть жити лише на поверхні води або при берегах. Горе їм, коли захочуть поринути нижче 600 стіп; сірководень „загазує" їх, нещасні тварини, опянілі, падуть трупом на дно. З тієї самої причини у сточищі Чорного моря не живуть вюни, бо вони люблять посуватися вперед лише по дні. Колиж увійдуть у Чорне море, чи з півдня, чи із заходу, та посунуться дном нижче 600 стіп, наскакують на сірководень і гинуть...

А проте Чорне море собою гарне й тією красою принаднює до себе й чужинців. Особливо дуже гарне воно підчас бурі й сильно відріжняється від спокійного, н. пр., Адрійського, чи Балтійського, моря.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА ДОСМЕРТНУ КАРУ. — 12-літнього школяря Роберта Месекса засуджено в Вейнсборо, Джорджія, на досмертну вязницю за те, що він застрілив на смерть свого батька, як цей набив його за ходження поза школу.

Цитрини є малі і великі. Часто великі цитрини є мало соковисті і мають мало соку, тоді як малі мають його багато. Пересічна цитрина містить три чайні ложечки соку.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 21. травня 1941. року в годині 5:30 рано по тяжкій недузі упокоївся у Честері, Па., член 237. від. У. Н. Союзу

КИРИЛО МАРКІВ.

Покійний родився 18 липня 1886. року в селі Сороки, повіт Скалат, Галичина, Україна. До У. Н. Союзу приступив 30. липня 1930. року.

Похорон покійного відбудеться в суботу, 24. травня, в 9. годині рано з дому жалоби, 2527 Вест 7. Стр., Честер, Па., до католицької церкви, а звідти на місце супочинку. У пятницю, 23. травня, в 7. годині вечером, відбудеться панахида за душу Покійного, на котру уряд Бр. Сош. св. Духа, від. 237., взиває членство конечно явитися на 6. год. веч. до У. Н. Дому, звідки спільно підуть відвидіти Покійного.

Покійний оставив жену вдовою і двоє дітей сиротами.

Вічна Йому память!

РОКОВИНИ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ В ПРАЗІ

З нагоди проголошення самостійности Карпатської України дня 16. березня 1939. р. в Хусті, влаштовано в Празі святочні сходини дня 16. березня 1941. в своїй домівці.

На сходинах прочитав реферат інж. Коллард і інж. О. Гайдай. На сходинах було багато робітників та інтелігенції з Праги та околиць.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН, ч. 310. Куаля, дочка Калі.

Великий звір здогнав Тома і схопив його за руку. Та дивлячись на Тома, в умі малпи зродились спогади з давнього минулого.

Ця стара малпа називалась Куаля і вона була дочкою малпи Калі, що з черги була прибраною матірю Тарзана.

Тепер ця малпа, подібно, як колись її мама, мала перед собою людську дитину. Її мама прибрала цю людську дитину за свою, на місце вбитого сина.

Відразу малпа змінила своє почуття до Тома і почала його обіймати, хоч той кричав з переляку. Та втім надійшли львинята і заатакували малпу.